

Bild: BUFF

Beans

Tekehentahkwa, eller Beans som hon kallas, är en 12-årig tjej med stora drömmar. Medan hon planerar sin framtid förändras världen omkring henne. Mohawkfolket är i konflikt med politikerna i Oka, Quebec, som vill förlägga en golfbana och ett radhus på deras heliga gravplats. Parallellt med Beans resa mot vuxenlivet växer sig den politiska konflikten allt större.

Beans bygger på regissören Tracey Deers egna minnen av konflikten i Oka i början på 1990-talet.

Om filmhandledningen

Film är ett spännande och mångfacetterat pedagogiskt verktyg. Våra filmhandledningar är gjorda för att ledsaga dig som lärare i att använda filmmediets många möjligheter i undervisningen. Eftersom du bäst känner dina elever bör åldersrekommendationen, som här sträcker sig från årskurs 7 till gymnasiet, enbart ses som en fingervisning. Handledningen kan användas som en förberedelse och ett stöd och för att öppna upp för frågeställningar och diskussioner. Det är ingen manual som måste följas i föreslagen ordning. Välj istället utifrån dina elevers behov, och den tid som ni kan avsätta om ni vill diskutera utifrån tema, i samband med något särskilt skolämne eller djupstudera aspekter som exempelvis filmens form.

Före filmen

Beans är regisserad av någon som upplevt vissa av de saker som inträffar i filmen. Prata om självupplevda trauman.

- Kan litteratur, film, musik hjälpa oss att bearbeta saker vi har varit med om? Hur skulle det i så fall gå till?
- Leta reda på fakta om ursprungsbefolkningens historia på den amerikanska kontinenten. Diskutera huruvida det har blivit bättre eller sämre för ursprungsgrupperna? Hur vet man det?

Filmen handlar om två parallella resor för huvudpersonen Beans. Hennes inre utveckling och de yttre omständigheterna som påverkar den.

- Jämför med andra böcker och filmer som knyter an till liknande teman. Vilka är skillnaderna/lihetererna?

Filmen och läroplanen

När det kommer till grundläggande värden slår skollagen fast: ”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska gestalta och förmedla. Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse (SKOLFS 2013:148).”

I skollagen (2010:800) står det att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska: ”inhämta och utveckla kunskaper och värden”. Vidare står det: ”Alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser”.

Beans är en film som tar upp historiska oförrätter som vi måste kunna förklara och diskutera även om de till synes inte verkar vara en del av vår egen vardag. Rasism mot ursprungsbefolkningen i Kanada kan översättas till svenska förhållanden och historia, därav vikten av att försöka förstå och dra paralleller till händelser i andra länder.

Bild: BUFF

Handling

Beans börjar med en väderleksrapport för det kommande vädret i Montreal, samt hur lång tid vissa vägar ut ur staden tar att åka med bil. Vi ser en ung tjej som blickar ut genom ett bilfönster, uppenbart nervös. Sedan hör vi hur hon presenterar sig som Tekahentahkhwa och en annan röst som försöker uttala namnet men misslyckas. Efter ett par försök säger Tekahentahkhwa att hon också kallas Beans. Vi förstår att flickan och hennes mamma, den höggravida Lily, besöker en skola som hon gärna vill gå på. Rektorn som tagit emot dem frågar varför Beans vill gå i skolan, varpå hon svarar att hon gärna vill bli läkare eller jurist. På frågan varför verkar Beans däremot inte ha något klart svar. Det verkar som att yrkesvalet är Lilys önskan som Beans försöker uppfylla. I scenen därpå avslöjar Beans för sin lillasyster Ruby att hon skulle vilja gå på skolan för att de har bra bildsalar och att hon egentligen vill bli konstnär.

Familjen äter middag. Beans pappa vill inte att hon ska gå i skolan medan hennes mamma argumenterar för att den kommer förbereda henne för världen. Beans är inklämd mellan föräldrarnas olika viljor. Familjen tittar senare på ett nyhetsinslag som visar att ursprungsbefolkningen i Oka-området ockuperat mark där majoritetssamhället vill bygga en golfbana men som enligt dem är helig. Beans, Lily och Ruby bestämmer sig för att besöka protesterna dagen därpå.

Beans och Ruby beger sig till de heliga gravplatserna för att samla blommor. Samtidigt attackerar demonstranterna av kravallpolisen och familjen flyr platsen. Situationen blir kaotisk och på vägen hem hör Beans på radion att en polis har skjutits till döds. På vägen hem möter de Beans pappa som tillsammans med andra mohawker

blockerat bron för att undvika potentiella polisingripanden mot samhället. Polisen har också satt upp barrikader och isolerat mohawkerna. När de inte leker i skogen hjälper Beans och Ruby dem som protesterar. De överraskas av sina struliga tonårsgrannar som jagar ut dem ur skogen. Familjen åker till staden för att köpa förnödenheterna. Lily besöker sin arbetsplats där ett kuvert adresserat till Beans väntar. Medan de väntar på att betala i mataffären öppnar de kuvertet och får veta att Beans kommit in på skolan hon ansökt till. Glädjen avbryts av affärsinnehavaren vägrar att låta dem handla. Bråk uppstår och Beans, Ruby och Lily måste ta sig till båten tillbaka. Där väntar en uppretad folkmassa som skriker rasistiska glåpor efter dem.

Ockupationen fortsätter och maten börjar sina på riktigt. Beans börjar långsamt närma sig grannskapets värstingar. April, den tuffa tjejen i gänget, är inte imponerad av Beans. Hon uppmanar Beans att tuffa till sig och börjar träna henne på att både slåss och utstå smärta. Metoderna är hårda, bland annat piskar hon Beans på benen. Samtidigt avslöjas detaljer ur Aprils hårda liv för Beans. Det visar sig att hon inte har någon mamma, och att hennes pappa är en alkoholiserad elaking. Beans kommer närmare de andra i gänget också, i synnerhet Aprils bror, Hank.

Situationen blir allt svårare för mohawkerna. Militären sätts in för att försöka bryta ockupationen och det bestäms att kvinnor, unga och äldre ska evakueras. Beans, Lily och Ruby åker ut ur staden där militären låter konvojen stå i över fem timmar. När de väl släpps igenom blir de attackerade av vita, uppretade kanadensare som kastar sten på bilarna medan polisen tittar på utan att ingripa. Hatet och motståndet börjar gro inom Beans och när konvojen stannar, tar hon stenar och kastar på två skrattande poliser som inte gjort någonting för att beskydda dem. När hon är ensam brister det för henne som gråter och skär sig.

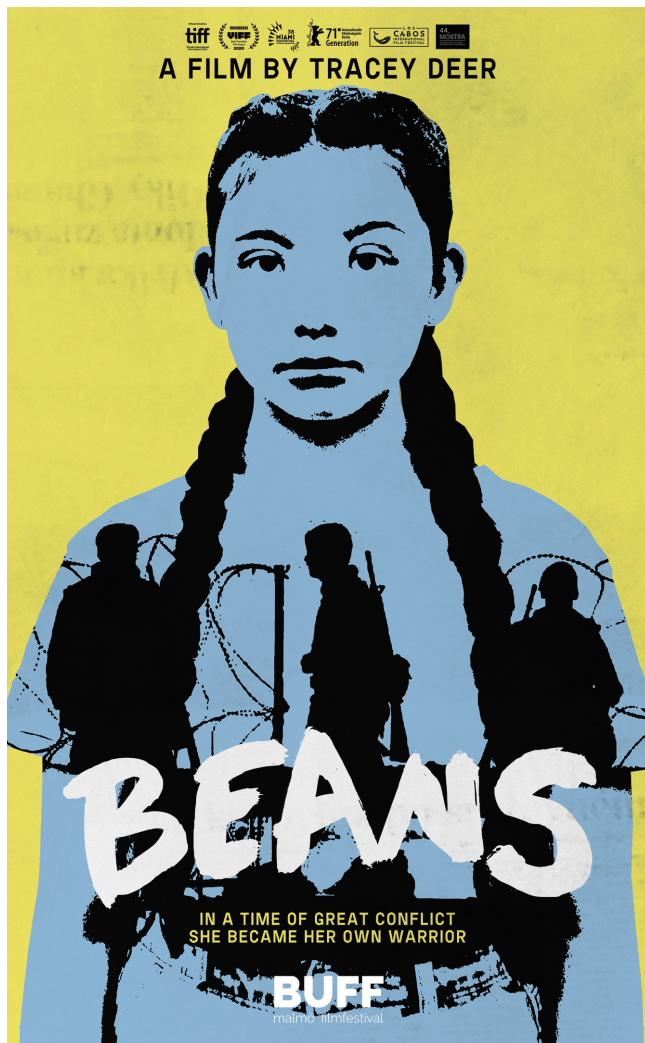

Bild: BUFF

Beans hänger med tonårgänget, de blir fulla och leker sanning eller konsekvens. Beans hamnar i skåpet med Hank och börjar hångla, samtidigt som hon börjar bete sig otrevligt mot April. Festen fortsätter med biljard och Beans får syn på två vita kanadensiska barn, som hon börjar förolämpa och slå. Beans blir utskälld av sin mamma och hon bestämmer att de ska åka tillbaka till hemstaden. De stoppas av militären som förbjuder dem att komma in, men Beans säger att hon vet hur man kan ta sig förbi avspärningarna.

Lily måste föda och läkarna hämtar henne. Ruby anklagar Beans att det kommer vara hennes fel om mamman dör och Beans springer därifrån för att söka sig till gänget. Väl i skogen försöker Hank förgripa sig på henne men hon slår honom och lyckas undkomma. När Beans kommer tillbaka hem är Lily där och har med sig Beans lillebror. Dagen efter hjälper Beans April att fly ifrån sin våldsamma pappa som också förgripit sig på henne och flytta in hos sin mormor. Inte långt efter ger regeringen upp för mohawkernas krav. Ockupationen lyfts, allt återgår till det mer eller mindre normala och det är dags för Beans att börja i sjunde klass. I filmens sista scen står hon framför klassen och säger: Jag heter Tekahentahkwa.

Filmens form och innehåll

Uppväxt, identitet, könsnormer

Typiska berättelser om uppväxt fokuserar ofta på att huvudpersonen genomgår en resa som förändrar honom eller henne. En del av det temat finns också i *Beans*, då huvudpersonen i början framställs som en osäker tjej som vill göra föräldrarna glada. Men filmen blandar också in hur Beans växer upp i en politiskt osäker tid. Hon blir medveten sin egen identitet och inser att hon i mångas ögon inte är lika mycket värd som majoritetsbefolkningen.

- Hur tycker ni att omständigheterna formar Beans, privat men också när det kommer till hennes identitet? Diskutera i klassen om hur ni hade agerat i liknande situation.

- Hur framställs Beans, hennes familj och hennes nyfunna vänner? Vilka skillnader och likheter finns dem emellan? Varför framställs de på dessa sätt, tror ni?

- Beans är inte bara mohawk utan också en ung tjej. Hur tycker ni att tjejer och killar/kvinnor och män skildras i filmen? Vilka andra kamper måste Beans föra, utöver den som rör den politiska utvecklingen?

Medierapportering

Filmen igenom används riktiga TV-inslag som ett sätt att visa hur skildrades när de begav sig. Genom att klippa in riktiga nyheter får vi en känsla av äkthet och aktualitet. Beans berättelse blir inte bara fiktiv, den knyts an till riktiga händelser.

- Vilket tror ni är syftet med att klippa in autentiskt material? Finns det någon skillnad mellan de olika formerna, det vill säga används de fiktiva delarna i ett visst syfte och nyheterna i ett annat? Vilket i så fall?

- Sök information om Oka-konflikterna och koppla filmen till riktiga händelser. Nyhetsmaterial som finns bland annat på You Tube och andra plattformar. Här finns både material från Kanadas public service och andra medier som delvis ifrågasatte den officiella bilden av upproren. Diskutera varför de olika mediekanalerna valde att skildra upploppen på olika sätt.

Representation av ursprungfolk

I början av protesterna säger Lily till Beans pappa att hon inte vill att protesterna ska urarta i en "cowboy and indian movie".

- Vad menar hon med det? Diskutera västerngenren och diskutera hur ursprungfolken i USA och Kanada skildrats tidigare. Varför tror ni?

Försök att hitta representationer som ser olika ut beroende på vilken period de gjordes i och diskutera vad som kan ha påverkat dem. Finns det vissa gemensamma drag i dessa och vilka är de i sådana fall? Jämför gärna med *Beans* och diskutera skillnaderna.

- Diskutera även hur man i Europa i allmänhet och Sverige i synnerhet skildrat ursprungsfolken. Finns det skillnader och/eller likheter med nordamerikanska framställningar? Vilka i så fall?
- Hur har samer framställts i populärkulturen i Sverige? Har ni sett/läst/tagit del av berättelser som kommer från samerna? Skiljer de sig i så fall åt hur majoritetssamhället skildrat samerna fram till vår samtid? På vilka sätt? Diskutera även hur man hade kunnat filmatisera *Beans* i svenska förhållanden. Hur hade den kunnat göras här, vilka skulle likheterna och/eller skillnaderna ha varit i en svensk version?

TIPS PÅ FÖRDJUPNING

Långfilm

Sameblod (Amanda Kernell, 2016)

Sameblod skildrar teman som återfinns i *Beans* – uppväxt, tonår, svåra omständigheter, rasism. Läs filmens [handledning](#).

Det kan vara intressant att läsa mer om svenska historiska förhållanden kring majoritetssamhällets behandling av minoriteterna.

- Läs och hitta information om tidiga genrefilmer och resedokumentärer som gjorts "när filmen var ung". I början på 1900-talet reste många västerlänningar till andra länder och började filma det man uppfattade som "exotiskt" och annorlunda. Inte sällan valde man att visa andra folkslag som mer primitiva och outvecklade.

Det mest kända exemplet på en sådan film är *Nanook, köldens son* från 1922. Regissören Robert Flaherty iscensatte många scener som skulle visa hur inuiter i Kanada var tekniskt mer underlägsna västerlänningar.

Även i västernfilmer "kräver" civilisationen att de vita bosättarna dödar och rensar områden med ursprungstammarna.

- Se klipp från filmer som den kände regissören John Ford gjorde under 1900-talet och diskutera vad för slags bilder dessa – dokumentärer och fiktionsfilmer – skapar av "den andre".

Läs och arbeta vidare med Svenska Filminstitutets material om [de nationella minoriteterna](#) med tillhörande filmhandledningar.

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Kanada, 2020

Regissör: Tracey Deer

Producent: Anne-Marie Gélinas

Klippning: Sophie Farkas Bolla

Foto: Marie Davignon

Originalmusik: Mario Sévigny.

Medverkande: Kiawentiio, Violah Beauvais, Rainbow Dickerson, Joel Montgrand, Paulina Alexis, D'Pharaoh Woon-A-Tai

Svenskt premiärdatum: 19 mars 2022 (premiär på BUFF).

Distributör: [BUFF](#)

Filmen kan också finnas i utbudet hos din mediecentral.

REDAKTION

Text: Sanjin Pejkočević

Redaktör: Anna Håkansson

Svenska Filminstitutet, november 2022

KONTAKT

filmiskolan@filminstitutet.se

filminstitutet.se/filmpedagogik

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar.

Här kan ni lära er mer om hur en hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.

filminstitutet.se/skolbio